

SALMAN
RUSHDIE

Versetele
satanice

Traducere din limba engleză
și note de Dana Crăciun

POLIROM
2024

Cuprins

I. Îngerul Gibreel	9
II. Mahound	127
III. Eloen Deera	179
IV. Ayesha	281
V. Un oraș vizibil, dar nevăzut	331
VI. Întoarcerea la Jahilia	495
VII. Îngerul Azrael	545
VIII. Despărțirea apelor Mării Arabiei	647
IX. O lampă minunată.....	695
<i>Precizări și mulțumiri .....</i>	<i>747</i>

Unele aspecte ale educației ei fuseseră neglijate în mod inexplicabil. Într-o duminică, la scurt timp după moartea tatălui ei, când tocmai cum-păra ziarele din acea zi, vânzătorul a informat-o:

— E ultima mea săptămînă de muncă. Stau la colțul de-aici de douăzeci și trei de ani și *paki* ăștia au reușit în cele din urmă să mă scoată din circulație.

Ea a auzit *p-a-c-h-i* și a avut o viziune ciudată, cu elefanți care înaintau greoi pe Moscow Road, turtindu-i pe vânzătorii ziarelor de duminică.

— Ce e un *pacht*? a făcut Allie greșeala să întrebe.

Iar răspunsul a venit sec:

— Un evreu maroniu.

Mult timp după aceea a continuat să se gîndească la proprietarii CTC-ului local (cofetărie-tutungerie-chioșc de ziare) ca la niște *pachiderme*, niște oameni diferiți de restul lumii și neplăcuți prin natura pielii lor. I-a spus și această poveste lui Gibreel.

— Oh! a răspuns el zdrobitor, o glumă elefantină¹.

Nu era o persoană tocmai comodă.

Dar iată-l acolo, în patul ei, pe individul masiv și vulgar pentru care era în stare să se deschidă așa cum nu se mai deschisese niciodată. El ar fi putut să-i vîre pur și simplu mîna în piept și să-i mîngîie inima. De mulți ani nu mai intrase în arena sexuală atît de iute și nu mai avusese niciodată o legătură atît de rapidă, după care să nu simtă ulterior nici urmă de regret sau dispreț de sine. Lunga lui tăcere (căci așa o luase pînă ce aflase că numele lui era pe lista pasagerilor

---

1. Glumele cu elefanți fuseseră întru cîtva la modă în anii '50.

din *Bustan*) fusese extrem de dureroasă, sugerînd că el avea o cu totul altă percepție a întîlnirii dintre ei, dar nu se putea să se fi înșelat și în privința patimii lui, a acestui lucru care era în egală măsură abandon și cutremurare? Prin urmare, vestea morții lui i-a provocat o reacție dublă: pe de o parte a simțit un soi de bucurie, de ușurare recunoscătoare, la gîndul că se pornise să străbată lumea ca să o surprindă, că renunțase la întreaga lui viață ca să-și construiască o alta alături de ea, iar pe de altă parte a fost cuprinsă de durerea surdă provocată de faptul că rămînea fără el tocmai în momentul în care afla că fusese iubită cu adevărat. Mai tîrziu și-a dat seama că mai exista încă o reacție, una mai puțin generoasă. Ce-și imaginase el? Cum să-i apară în prag așa, fără să-i spună nimic, doar presupunînd că ea îl aștepta cu brațele deschise, cu o viață fără complicații și, neîndoielnic, cu un apartament destul de mare pentru amîndoi? Era exact genul de comportament tipic pentru un actor de cinema răzgîiat, care se așteaptă ca tot ce-și dorește să-i cadă în poală ca niște pere mălăiețe... Pe scurt, s-a simțit invadată – sau potențial invadată. Dar apoi s-a dojenit, îngropînd astfel de gînduri înapoi în hruba din care n-ar fi trebuit să iasă niciodată, căci, în fond, Gibreel plătise din greu pentru îndrăzneala sa, dacă fusese într-adevăr îndrăzneală. Un iubit mort merită circumstanțe atenuante.

Și-apoi s-a trezit cu el la picioarele ei, în zăpadă, inconștient, uluind-o cu implauzibilitatea simplului fapt că era acolo și făcînd-o să se întrebe o clipă dacă nu cumva avea încă una din aberațiile vizuale – ea prefera această expresie neutră în loc de *viziunile* mult mai încărcate semantic – de care fusese bîntuită din momentul cînd luase hotărîrea să trateze cu dispreț cilindrii de oxigen și să cucerească Chomolungma doar cu puterea

propriilor plămîni. Efortul de a-l ridica, de a-i trece mîna pe după umerii ei și de a-l duce pe jumătate în brațe – mai mult de jumătate, dacă e să spunem adevărul – pînă în apartamentul propriu a convins-o însă că nu era o himeră, ci o ființă grea, în carne și oase. Picioarele au săgetat-o tot drumul pînă acasă și durerea i-a stîrnit din nou resentimentele pe care și le înăbușise cînd îl crezuse mort. Ce avea să facă acum cu el, cu idiotul rășchirat pe tot patul? Dumnezeuule, uitase cum se întindea omul ăsta, cum punea stăpînire în timpul nopții și pe jumătatea ta de pat și te lăsa complet descoperit! Dar au ieșit la iveală și alte sentimente. Ele au fost cele care au biruit, căci în fața ei, acolo, dormind sub ocrotirea ei, stătea în cele din urmă speranța-i abandonată, iubirea.

A dormit aproape non-stop timp de o săptămînă, trezindu-se numai ca să-și satisfacă nevoile minime, ce țineau de alimentație și igienă, și fără să spună mai nimic. Somnul îi era chinuit. Se zvîrcolea în pat și din cînd în cînd îi mai scăpa cîte un cuvînt: *Jahilia, Al-Lat, Hind*. În momentele de trezie părea că vrea să se lupte cu somnul, dar acesta îl revendica, își repezea valurile peste el și îl îneca, iar Gibreel doar flutura slab, aproape jalnic, din mînă. Ea n-avea de unde să știe ce fel de evenimente traumatice ar fi putut provoca un astfel de comportament, dar, ușor îngrijorată, i-a telefonat mamei ei. Alicja a sosit și l-a examinat pe adormitul Gibreel. Și-a tușuit buzele și s-a pronunțat:

— Omul e posedat.

Alicja căzuse din ce în ce mai mult într-un soi de spiritism à la frații Singer¹, iar misticismul ei o exaspera veșnic pe fiica alpinistă.

---

1. Romancierii Isaac Bashevis Singer și Israel Joseph Singer, în ale căror cărți apar personaje demonice din folclorul iudaic.

— Poate că ar fi bine să încerci să-i desfunzi urechea cu o pompă, i-a recomandat Alicja. Pe acolo preferă să iasă creaturile astea.

Allie a condus-o pe mama ei pînă la ieșire.

— Mulțumesc mult, i-a zis ea. O să te țin la curent.

În a șaptea zi el s-a trezit complet, cu ochii larg deschiși, ca ai unei păpuși, și s-a întins imediat să o apuce. Lipsa de delicatețe a abordării a făcut-o pe Allie să rîdă aproape la fel de mult ca și faptul că o luase prin surprindere, dar a apărut din nou și acel sentiment de firesc, de normalitate. Ea a rînjit, „foarte bine, tu ai vrut-o“, și și-a dat jos pantalonii maro, lăbărțați, din material elastic, și jacheta largă – nu-i plăceau hainele care îi dezvăluiau conturul corpului –, acela fiind începutul maratonului sexual care, atunci cînd s-a terminat pînă la urmă, i-a lăsat pe amîndoi juliți, fericiți și epuizați.

El i-a spus că a căzut din cer și a supraviețuit. Ea a tras adînc aer în piept și l-a crezut – din cauza credinței tatălui ei în miriadele de posibilități contradictorii ale vieții, precum și din cauza a ceea ce o învățase muntele.

— OK, a zis ea, expirînd. Te cred. Numai nu-i spune mamei, bine?

Universul e un loc al minunilor și numai obișnuința, anestezia cotidianului, ne amortește privirea. Cu vreo două zile în urmă ea citise cum stelele de pe cer comprimau carbonul în diamante, ca parte a proceselor lor naturale de combustie. Stele care trimit ploi de diamante în neant – și asta suna ca o minune. Iar dacă așa ceva era posibil, atunci și ce spunea el era. Copii care cădeau de la al enșpelea etaj și ricoșau. Era o scenă de genul ăsta în filmul lui François Truffaut, *L'argent du Poche...* Și-a concentrat gîndurile.

— Uneori, s-a hotărît ea să spună, și mie mi se întîmplă lucruri minunate.

I-a spus ceea ce nu mai spusese nimănui: despre viziunile de pe Everest, despre îngeri, despre orașul de gheață.

— Și nu mi s-a întâmplat numai pe Everest, a zis ea și, după un moment de ezitare, a continuat.

Cînd s-a întors la Londra, a făcut o plimbare lungă pe malul Tamisei, încercînd să și-i scoată din sînge atît pe el, cît și muntele. Era dimineața devreme și plutea o umbră de ceață, iar zăpada groasă făcea ca totul să pară neclar. Apoi au apărut aisbergurile.

Erau zece și se deplasau într-un singur șir maiestuos în susul rîului. În jurul lor ceața era mai deasă, așa că nu le-a deslușit formele decît cînd au ajuns chiar în dreptul ei: erau exact configurațiile în miniatură ale celor mai înalți zece versanți din lume, în ordine ascendentă, cu muntele ei, muntele absolut, încheind coloana. Tocmai încerca să-și dea seama cum reușiseră ghețarii să treacă pe sub podurile de peste rîu, cînd ceața s-a îndesit, iar apoi, cîteva clipe mai tîrziu, s-a împrăștiat cu totul, luînd și ghețarii cu ea.

— Dar au fost acolo! a insistat ea. Nanga Parbat, Dhaulagiri, Shisha Pangma...

El n-a contrazis-o.

— Dacă spui tu, atunci sînt convins că așa a fost.

Un aisberg înseamnă apă care încearcă să fie pămînt. Un munte – mai ales Himalaia, mai ales Everestul – e pămînt care încearcă să se transforme în cer. E un zbor legat de sol, pămîntul transformat – aproape – în văzduh și însuflețit în adevăratul sens al cuvîntului. Cu mult timp înainte de a se întîlni într-adevăr cu muntele, Allie a fost conștientă de prezența sa profetică în viața ei. Apartamentul ei era plin de Himalaie. Reprezentări ale Everestului în plută, plastic, faianță, piatră, vopsele acrilice ori cărămidă stăteau

acolo claie peste grămadă. Avea chiar și una sculptată în întregime în gheață, un mic aisberg pe care îl ținea în congelator și nu-l scotea decît din cînd în cînd, ca să se laude cu el în fața prietenilor. De ce atît de multe? *Pentru că – nu există alt răspuns – pur și simplu erau acolo.*

— Uite, a zis ea, întinzînd o mîină, fără să se dea jos din pat, și luînd de pe noptieră ultima ei achiziție, un Everest simplu din lemn uscat de pin. Un cadou de la șerpașii din Namche Bazar.

Gibreel l-a luat și l-a răsucit în mîini. Pemba i-l dăduse, timid, cînd și-au luat la revedere, insistînd că era de la toți șerpașii la un loc, deși era clar că îl cioplise el însuși. Era un model detaliat, ce includea chiar și cascada de gheață și pasul Hillary, ultimul mare obstacol în drumul spre vîrf, iar ruta pe care o urmaseră ei era gravată adînc în lemn. Cînd a întors figurina cu dosul în sus, Gibreel a găsit un mesaj scrijelit pe fund într-o engleză chinuită. *Pentru Ali Bibi. Am fost noroc. Nu mai încerci niciodată.*

Ce nu i-a mărturisit Allie lui Gibreel a fost faptul că interdicția șerpașului o înspăimîntase, convingînd-o că dacă mai punea vreodată piciorul pe muntele-zeiță, în mod sigur avea să moară, căci muritorilor nu li se permite să privească mai mult decît o dată chipul divinității. Dar muntele era nu numai transcendent, ci și demonic, sau mai degrabă demonismul și transcendența sa erau unul și același lucru, astfel că pînă și gîndul la interdicția lui Pemba o făcea să simtă pumnalul unei nevoi atît de puternice, încît gemea cu voce tare, ca de plăcere sexuală sau de disperare.

— Munții Himalaia, i-a zis ea lui Gibreel, ca să nu-i spună ce-i trecea de fapt prin minte, sînt vîrfuri sentimentale, nu numai materiale. Ca și opera de artă. Asta îi face atît de copleșitori. Sînt formați exclusiv din înălțimile cele mai amețitoare. E însă o șmecherie greu de înfăptuit.